

ELŐFIZETÉS:
 Egy évre 6 ft.
 Fél évre 3 ft.
 Negyed évre 1 ft. 80 kr.
 A lap emellett részlet
 képeket, hirdeményeket a
 szerkesztésnek anyagilag
 a laptulajdonosnak köll-
 dendő.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DIJ:

egy 1 hasábos petit sor
 10 kr., többesről hár-
 tessel olcsóbb. Nyitól-
 sorra 25 kr. Bélyegdíj min-
 den hirdetésnél 30 kr.
 A hirdetések Bittermann
 Nándor nyomdájában és
 a szerkesztésnél fogad-
 tatnak el.
 Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 15 kn.

Megjelenik minden kedden.

Egyes szám ára 15 kn.

telecskától-Tiszáig: nagy ut Gyenge lovakon, rossz utban, fél napig megy az ember, míg községet ér. Ez onnan van, mert a telecskai községek határa a Tisza felé nyúlik el, a tiszapartiaké meg a Telecska felé. Megy, természetesen, az ember Ókanizsától-Hegyesig 54,9 kilométert. Szeghegytől Petrovosszellőig 55 öt, Szentmástól Addig 44,5 et, Moholytól-Topolyáig 43,6-ot. És mindig határon. Nyáron kettőfő a vetések aranyabrosza: a szűk határat rajta a varrás.

Ha áll a kukorica, a tornyot is csak a gyepi libaitató kuttól látni. Télen beési a hó az utat is, a földeket is. Akkor, ha csak a ló nem tudja az irányt, ember hiába tapogat.

Tavasszal-ősszel, ha szántáskor sokat esik, úgy összeolvad a szűk ut sara az ekekihánya hantokkal, hogy a határbeli ember se tudja, mikor megy az uton, mikor mellette.

Ha még egyenesen menne jó volna. De kanyarog, mint nagy városban a rendőruzte zsebmetesző. A hosszú kukorica táblák közt mint ötven-száz méteres kigyó fekszik. Se kezdetét se végét nem látni. Mire visszanez az ember, már megint megfordult az ut.

Aki itt eltéved az Isten legyen neki irgalmas. Mert kérdezősködni - az is hiábavaló. Minden szállási vagy járási ember más-más felé jár. Ő ismeri persze még a vakondak-turásokat is. Mindig egy és ugyanazon irányban közlekedik. Csak a legrövidebb uton jár. Azt tudja: a többi nem érdekli. Utasítani utasít szívesen, de abban nincs köszönet. Elmondja hogy: elmen kend erre, aztán elfordul amarra, ott fekszik egy farka birka, ammellett mén egy kicsit rézsutt, aztán vagy két dőlőt napnak tart, akkor fölfordul, oszt hajt igényest, igényest egész az ország-utig.

A szegény utas neki indul a labirintusnak. Megy rajta bizvást, örömmel, míg a kalauzt látja. De csakhamar elveszti ezt is. Mittevő legyen? Kérdez újra.

De az új Cicerone meg-meg másfelé szokott járni, mert neki úgy közelebb. Ez utasítja megint. Elindul az ő szaván is. Keresztúthoz ér. Hat-hét felé is mehet. Egyik sincs messze a másiktól. Pedig mind más-máshova vezet. Mi lesz ennek a vége? Eltéved. Jár-kerl órákat, míg végre belebotlik az igaziba. Mert hát Bácska a tiszaparti résszel édes keveset közlekedik. Leg-főlebb a kuljai vagy topolyai vásárra, meg a szabadkai piacra van a districtusnak menője. Minden hivatala ott van tiszaparthosszat. Arra egyenes az ut. Azt tudja, Emerre tájékozatlan. Szeghegy és Moholy szomszédos községek. Nincs köztük semmi falu. De azért fuvarozó emberek is elhibítják, ha épen menni kell, egyiktől a másikig az utat.

Ez így van. Régi nyomorúság. Segíteni kell rajta. Hiszen könnyen lehet.

Nem kellene egyéb, csak minden községet arra szorítani, hogy a saját a határában a kereszt utaknál állítson utjelzőket és távolság mutatókat.

Ez nem sokba kerül. És ha egyszerre elintéztetik mindenütt, akármelyik idegen községbeli fuvaros vagy utas, azon csekély teherért, mely az utjelzők felállítására által otthon reánehézt, azt a nagy előnyt élvezheti, hogy az idegen határon el tud igazodni.

Fáradhatlan alispánunk nagyon lelken hordozza a közlekedésügyet. Ez eddigi tervszerű működésének ugyasólván középpontja. Biztosra vesszük, hogy a panaszolt bajokat ismerve és azok orvoslásának halaszthatatlan voltát belátva, minél előbb kiadja a szükséges rendeleteket. A községek pedig bizonyára lesznek olyan okosak, hogy a saját javukra célzó intézkedést hálás készséggel fogadják.

A Bács-Bodrogh megyei tanterületi közszéki tanító-testületének f. évi augusztus hó 2-ik és következő napjaira szab. kir. Szabadka városába összehívott közgyűlésének sorrendje: Első nap. Hétfőn 1881-ik évi augusztus hó 2-án. Előkészítő tanácskozások: 1. Délutáni 4 órákor bizottsági ülés. — 2. Esti 7^{1/2} órákor előterjesztés, ennek tárgyai: a) A közgyűlésre érkezett tagok üdvözlése. b) A megjelent tagok névjegyzékének összeállítás. c) Önálló írásba foglalt indítványok benyújtása. d) A közgyűlésre vonatkozó kívánalmak előterjesztése.

Második nap. Kedden 1881-ik évi augusztus hó 3-án közgyűlés. Ennek tárgysorozata: 1. A közgyűlés megnyitása. — 2. A körök működésének előterjesztése. — 3. Az egyleti bizottságnak, a beérkezett munkálataira vonatkozó jelentése és az előadók kijelölése. — 4. A kitűzött tételek tárgyalása, és pedig: a) Miben álljon a jó iskolai fegyelem, miképpen tartandó az fenn, úgy az iskolában mint azon kívül? b) Mi képezze a női kézimunka tananyagát az elemi leányiskola minden osztályában és mely módszer használata mellett biztosítható annak az életre is kiható gyakorlati eredménye? c) Mely körülmények hatnak károsan a mostani iskolai életben a tanuló szellemi és testi fejlődésére és miképpen mellőztessenek azok? d) Mennyi legyen a vegyes tananyag az elemi népiiskolában és mely tünemények legyenek gyakorlatilag is bemutatva a tanulóknak? — 5. A f. évi augusztus hó 12-én Budapestre összehívott országos tanító testületi gyűlésre kiküldendő képviselőnek, titkos szavazás útján való megválasztása. — 6. A jövő évi közgyűlés helyének megállapítása. — 7. Netáni írásban benyújtott önálló indítványok tárgyalása. — 8. Tiszújítás.

A közgyűlés reggeli 8 órákor fog megnyitást és 12 óráig szakadatlanul folytatást, ekkor ha a tárgyak a délelőtti folyamán elvégezhetők nem volnának, 3 órai szünet áll be; 3 órákor a közgyűlés újból megnyitást és a napirend befejeztéig folytatást.

Az előkészítő tanácskozások a kir. nőtanító képezde helyiségeiben, a közgyűlés pedig a város háza kis termében fog megtartani.

A körök elnökei, intézetek igazgatói, illetőleg a közszéki iskolaszékek elnökei felkéretnek, hogy a közgyűlésen megjelent tagok névjegyzékét, a közgyűlési rendelő bizottság részére, a szabadkai tanító testület elnöke kezébe haladéktalanul küldjék be, hogy az érkező tagok elszállásolása iránt a szükséges intézkedéseket megtehessek.

Kelt Zomborban, 1881-ik évi július hó 22-én.

Schmausz Endre, s. k.

Bács-Bodrogh megyei tanterületi közszéki tanító testületének elnöke.

A baja vidéki róm. kath. néptanítóegylet tagjai, ily felhívást intéztek a vallás és közoktatási miniszterhez:

„Excellentiád a néptanítóegyletek országos szövetségének végrehajtó bizottságához intézett s a tanügyi folyóiratokban közölt kegyelmes leiratában kitalálta helyezett, hogy a tanítóegyletek képviselőit országos tanácskozásra fogja augusztus hóban Budapestre összehívni.

Nem tudjuk, mennyiben hiteles a tanügyi folyóiratok által közölt szöveg, de amennyiben a magas kormány által kiadott „Néptanítók lapja” is ugyanazon szavakkal közölte, hitelesnek kell a nyilvánosságra hozott szöveget tartanunk, — s épen ezért némi aggodalmat kelt előlegesen is a felekezeti néptanító egyleteknél, hogy míg az állami tanfelügyelők na jobb számban, s az állami tanítóképezdek valamennyien meghívotnak az értekezletre: addig a felekezeti tanító- és tanítóképezdek közül egyetlen egy sem lesz azon képviselve s a felekezeti tanfelügyelők közül egyetlen egy sem részesül ezen kitüntetésben.

Az összehívó miniszteri rendelet plane még ezek küldetését is lehetetlenné teszi a róm. kath. egyleteknél, mert azt mondja, hogy csakis elemi, felső nép- és polgári iskolai tanítók választhatók.

Az egyházmegyei tanfelügyelőkben mi vezéreinket, képezdénk tanáraiban pedig (kik a jelenlegi tanítók legtöbbször nevelték), a népnevelés legképzettebb előharcosait tiszteljük; — azért is a majdnem 200 tagot számláló bajavidéki róm. kath. néptanító egylet tagjai, folyó évi június hó 7-ikén tartott nagy gyűlésükben komoly és higgadt megfontolás után egyhangulag mély tisztelettel megkérni határozták Excellentiádat, hogy amennyiben az országos tanítói testület képviselői gyűlésébe a felekezeti tanító egyletek is bevonatnának: kegyeskedjék Excellentiád országos ismert bölcsességénél és tapintatosságánál fogva utat és módot találni, arra, hogy a felekezeti tanítóegyletek képviselőin kívül legalább is az ünnepelebb egyházmegyei tanfelügyelők s az összes felekezeti képezdek képviselői is meghívassanak.

LEVELEZÉS.

Kiszácon, jul. 18-án.

Tekintetes szerkesztő ur!

Bizonyosan nem egy bácskai német család szeretné megtudni, Németország melyik falujából jöttek

ide elődei. Ezen érdeklődésnek oka lehet tisztán családi kegyelet, de anyagi haszon is. Több év előtt egy cservenkai szabó mester arról értesült, hogy egy rokona mint angol ezredes nagy vagyon hátrahagyásával meghalt, s azt végrendeletileg Magyarországra vándorolt rokonainak hagyományozta, ha 3 év lefolyása előtt jelentkeznek. De emberünk nem tudván, rokonsága igazolása végett hová forduljon, a nagy vagyon reá nézve elveszett.

Hasonló helyzetbe jöhetvén mások is, szolgáljon tehát köztudomásul, hogy a bácskai német telepítvényesek nevei a bécsi kamarai levéltárban mind megtalálhatók. Mária Terézia korából való kimutatások községenként vannak vezetve, de fájdalom nincs megnevezve a bevándorlók születési helye; II. József idejében ezen rovat pontosan vezetett, csak hogy ismét ki nem mutattatik a jelentkező gyarmatos melyik faluba lett telepítve.

Ha tehát egy nevet keresünk, valamennyi kimutatást kell átlapoznunk, illetőleg végig olvasnunk, s így majdnem egy fűrészsárga kerül, akár egy, akár ezer nevet keresünk egyszerre.

Ezen fáradsztó munkát illő díjért szívesen elvállalja Franz Kreyzli, k. u. k. Archiv-Officiál, (Wien, I. Johannesgasse Nr. 6.) Minthogy azonban a legújabb hivatalkoknak is a feje elszédül míg a keresett okmányokat megtalálja: jó lesz neki megírni azon számokat is, melyek alatt ama névjegyzékek a levéltárban elhelyezve vannak, s itt következnek: F. M. A. Hungarica Ex. 1784. Nr. 6267. Nr. 7232. Nr. 7720. Nr. 11093. Nr. 11251. Nr. 11427. Nr. 12969. Ex 1785. Nr. 15591. Ex 1786. Nr. 13375. Mária Terézia korából való főkimutatás címe „Status genuinus,” száma F. M. A. Fasc. 32. Nr. 101.

Stitzer Erigyes.

A palicsi nagy tornaverseny f. hó 17-én.

— Fűrdői level. —

1881. jul. 17. d. n.

Gyönyörű idő, kissé nagyobb mérvű hőség... A fűrdő legjelentékenyebb részén is tolongó tömeget 3 órákor 2 tarack lövés tette figyelmessé a közeledő ünnepélyes percekre, mely lövés egyszerűsége előkészületi jel volt a versenyben résztvevő egyenruhás egyleti tagoknak is. (Résztvevő kültagok a Kézeli vidékről is számosan voltak u. m.: Zombor, Pest, Szeged, Horgos stb.) Háromnegyed négyre a versenyzők dobpergés mellett, szép rendben vonultak ki a vasuti állomáshoz, üdvözlendő az azon vonattal érkező hírneves úszót és versenyzőt: Szekrényessy Kálmánt. — Érkezés után — mint jövet — visszavonulás a versenysíkra. — Ezután az érkezett publikum helyfoglalása következik, az ez alkalomra készített 500 méter hosszú néző és versenyterében — ülő (50 kr.) és állóhelyeken (20 kr.). Meglehető látvány egy óriás, mérhetlen néptenger 500 m. hosszú és mintegy 10 öl széles korlába szorítva, öveze még a kívül ácsorgó nagyszámú „pénz nélküli Valterek”.

Ezután félórai várakozás, míg az időközben Szabadkáról érkező 23-ik számú omnibusz vonat megérkezett, a mely után a mindenkitől türelmetlenül várt ünnepély kezdetét vette.

I. Versenyjárás Szabadkáról Palicsra. Táv. 7 kilométer. Versenyzők többen. Indulás 4 óra 30 perc az országutól, ama pillanatban, midőn az indóhából a 23. sz. omn. vonat a pályaudvarból kirobogott. Érkezés Palicsra: elsőnek: Vermes Nándor érkezett 42 perc alatt; másodiknak: Vessa György (Pest-ről) 43 p. a.; harmadiknak: Krisztovácz Miklós 43 p. 15 mp. a.; negyediknek: Venzel Mór 43 p. 45 mp. a. Aldozat: Abrasits Antal, futásközben vértelenség érte a szívhez. Allapota kissé aggasztó.

Az elsőnek érkezőt 2 lövés üdvözölte.

II. Ökölvívás. Megelőzte Perich Mihály egyli. elnök üdvözlő beszéde. — Lövés. — Vételkedtek többen.

Első pár: Donagyó János és Lipozsenits Jenő, győztes: Donagyó. Második pár: Fimpl L. és Gugganovits László összeütközése, közben 1 perc szünettel. Eldönthetetlen a győzelem. Harmadik pár: Sári Sz. László és Kossa Miklós, győztes: Kossa. Negyedik pár: Gugganovits L. és Donagyó J. közben 1 p. szünet, győztes: Donagyó J. Ötödik pár: Kossa M. Donagyó J. győztes: Kossa M. 32 ütessel 28 ellen. Második győző a versenyben: Donagyó János.

III. Kardvívás. Első pár: dr. Antunovits József és Jambori A. (vívómester) tartam 1 perc, győztes: Antunovits. Második pár: ifj. Venzel és Balogh L. tartam 2 perc, győztes: Venzel. Harmadik pár: Milassin Andor, Vojnits Lukács, tartam 2 p. győztes: Milassin. Negyedik pár: Vermes Nándor, Vojnits Oskár, tartam 1 p. győztes: Vermes N. Ötödik pár: ifj. Venzel és dr. Antunovits, tartam 1 p. győzött: dr. Antunovits. Hatodik pár: Vermes N. Milassin A. tartam 1 p. győzött: Vermes N. Hetedik pár: dr. Antunovits J. és Vermes N. tartam 1 p. győzött: Vermes N.

V. Gátverseny: három futamban Táv. 200 m. 7 akadállyal, melyek közül egy-egy 1 m. magas.

Első alkalommal elsőnek, érkezett: Vermes Nándor, másodiknak: Milassin Andor, harmadiknak: Löbl Miksa. Az elsőnek beérkezőt két tarack lövés üdvözli.

Második alkalommal, elsőnek érkezett: Kossa Miklós, másodiknak: ifj. Venzel L. harmadiknak: Donagyó János

Harmadik alkalommal, első: Birkás Gyula, második: dr. Antunovits József.

Negyedik alkalommal (az eddig elsőnek beérkezettek versenye), első: Vermes Nándor, második: Birkás Gyula, harmadik: Kossa Miklós. — Az elsőnek beérkezett 2 tarack lövés üdvözlő.

VI. Súlydobás. Jelentkezők és résztvevők: Schreier Géza, Raacsmany János, Csajkás J. Aradszky Péter, Lipozsenics Jenő, Vermes Nándor, Vermes Béla (a térről visszavonult), Scozza Zoltán, Hacker Adolf, Mindszenty György (Pestről), Zák István (Zombor) és Ristováczy Miklós. — Először próbadoások 3 ízben. Vételkedés 17 1/2 kilo súlyú kögömbbel.

Verseny: első: Raacsmany János dobott 5 m. és 4 cm-re, második: Zák István dobott 5 m-re.

IV és VII Súlyverseny és növendékek sikkversenye. Táv. 180 méter.

Első alkalommal elsőnek érkezett: Sztankovits Gyurica, másodiknak: Váli Gyula.

Második alkalommal első: Kossa Miklós, második: Donagyó János. — Az elsőnek beérkezett 2-2 taracklövés üdvözlő.

VIII Műszergyakorlatok. Első rész: birkózás: idő rövidsége miatt adandó alkalommal.

Második rész: szergyakorlatok a kártyán. Versenyzők: Vessa György, Benedek Gyula (gymn tornatanár), Mindszenty György, Vermes Nándor és Lajos, Benedek Józsi (9 éves), Papp István.

Különösen kiténtek remek mutatványaikkal: Vermes testvérek, Mindszenty és Vessa. A közönség nem szűnő taps és „Eljen” rivalgásai kísérték mutatványaikat

Harmadik rész: szabadyakorlatok a nyújtón. Résztvevők: Vessa, Mindszenty, Benedek, Vermes Lajos és Nándor. Kiténtek: Vermes Nándor és Mindszenty György

S végre: IX. er. Háromnegyed kilenere a tó felületén épült tükörfürdő fedelén kigyúlt a „napot” hazudó görögült, jelt adandó a tó legmélyebb helyén (6 öl) eszközöndő versenyúszásra. A gondolká gyorsan megtelek az egyenruhás versenyzőkkel, s a hídról felhangzó Rákóczy induló lelkes hangjainál a sajkák rendeltetési helyükre sietnek. — Táv. 500 m. az indulási pontot egy tutajra erősített nemzeti és fehérek lobogó jelölte. Az indulás a vezérő „egy, kettő, három” kiáltásakor kezdődött. A furdőhához vezető repülő hidon s a part mentében óriási publikum leste az elsőnek oda érkezett. A sejtelen Szekrényessynek adta a győzelmet — kétségkívül. De a vélemény esait. A mozsár eldördült, a vezényszó elhangzott, s a versenyzők gyorsan veték magukat a hullámok közé. A part dörgő „Eljénket” adott át a rétek — s a távoli völgyekben kóborló visszhangnak. Türelmetlenül várták a győzöt.

Versenyzők: Scozza Zoltán, Szekrényessy Kálmán, Berger Vilmos, Veber Frigyes, Veisz Mór, Kossa Miklós.

Az indulási ponttól 200 m-ig vezetett Scozza Zoltán, 250-ig Berger Vilmos, 300-ig Szekrényessy Kálmán, 300-500-ig Veber Frigyes (15 éves).

Elsőnek érkezett: Veber Frigyes 8 perc alatt. Másodiknak: Szekrényessy Kálmán 8 p. 15 mp. a Harmadiknak: Scozza Zoltán 8 p. 30 mp. a Negyediknek: Berger Vilmos 8 p. 35 mp. a stb. — Veisz Mór 250 m-nél a versenyzőket kísérő ladikba szállt. Elgyengült. — Véberé a pálmá!

X. A díjak kiosztása. Ezekután a versenybírák visszavonulnak — ítéletet hozandó. Fél óra múlva kezdetét vév a díjak ünnepélyes kiosztása.

Pertich Mihály egy. elnök megelőző beszédében a szép számu publikum b. figyelmét kéri; s a díjakat kézhez juttatja. És pedig:

1-ör. Vermes Nándor nyerte az első díjat — babékoszorú — a versenyjában, elismerő oklevelet a kardvívásban, s a Hölgyekdíjat — remek aranyserleg, értéke 150 frt — a gátversenyfutásban

2-ör. Vessa György nyerte a 2-ik díjat a versenyjában — 6 drb es. arany.

3-ör. Kristováczy Miklós nyerte a versenyjában harmadik díjat — 3 drb es. aranyat.

4-er. Kossa Miklós nyert elismerő oklevelet az ökölvívásban.

5-ör. Donagyó János nyerte a sikkversenyi díjat — babékoszorút.

6-ör. Birkás Gyula nyerte a gátversenyi 2-ik díjat — 2 drb es. arany. Megjegyzendő, hogy nyertes e 2 arany egyikét az úszásban elsőnek, a másodikikat az egyletnek ajándékozta.

7-er. Sztankovits Gyurica nyerte a növendékek sikkversenyi díját — 1 drb ezüst frtot.

8-ör. A súlydobásban elismerő oklevelet nyert Raacsmany János, és végre

9-er. Veber Frigyes nyerte a versenyúszási díjat — tölgykoszorút és egy drb es. aranyat.

A díjak kiosztásával a versenyünnepély tulajdonképen véget ért, de minthogy az ünnepélynek mintegy folytatását képezi az ez esti banquette és tánevigalom; erről is néhány szót.

A banquette nem esett ki a számítás szerint, s így csak 250 terítéket igényelt. Étkezés közben, mint mindig, ez alkalommal sem maradhettek el az egyletre, annak jövőjére és egységre tett toastirozások. Így elsőben Pertich Mihály emelte poharát Vermes Nándor egyleti tagra, koszorúzott tornászunkra. Őt követte Vojnits Lukács, üdvözölve, éltetve az ifjúságot és egyletet; majd legutóbb Porzsolt Ernő, athletikus (Szegedről) fejezte ki meglepetését és meglegedését az egy hava fennálló intézmény rohamos haladása fölött, abbeli véleményét fejezve ki, hogy hason haladás mellett ez egylet páratlan leend a két magyar hazában. Végre az egyletet és annak elnökét éltette. Ezután felhívás történt a táncterembe való vonulásra, mely e célra ugyancsak — fényes olajmécsek és lampionokkal világított, szabadtéren készített zöld ágak és levélfonadékokkal 2 sorban díszítve. Beléptijegy — a tánevigalom és banquetten való részvétre — 1 frt 50 kr. — A szép számu, válogatott publikum virradtig derült kedéllyel vígaldott. Piros Józsi, ép oly kedves primásunk, mint zeneszerző, könnyű zenéje mel-

lett. Mi magát a vigalmat illeti, elég fényesen sikerült. Ott láttuk sorban Szabadka s a vidék díszes hölgy s férfi közönségét. Az első négyest 52 pár táncolta, s a derült kedélyhangulat, mely vendégeinket az est kezdetekor jellemzé, a vigalom végeig megmaradt. Az ünnepély 600 frt tisztá jövedelmet hozott az egyletnek, melyet az, hir szerint ama tőkéhez csatol, melyet egy téli tornakör építésére szándékoznak fordítani. — A „bákirányi” titulus közös megállapodás szerint Csik Nelli és Jakobsits Teréz kisasszonyok között maradt eldöntetlen. — És ezzel számot adtunk a nagy közönségnek a „pálicsi nagy tornaversenyi ünnepélyről.”

Helye levén, szőljünk röviden itt még a furdői állapotokról is keveset.

A közönség ez időben folyton és tömegesen látogatja, úgy a vidékről, mint Szabadka részéről, az ott lakók száma napoként szaporodik. Számos beteg tartózkodik ez idő tájt Pálics és környékén, jobbulást remélve — a hirhét és számtalan esetben a hirre nélkülönk bizonyult furdőhelyiségtől. Mi az ott tartózkodók általános hangulatát illeti, mondhatnók, hogy az ott lakók, az azt látogató, jobbulni vagy élvezni akarók szép serege szívesen ad megelégedettségének nyílt kifejezést, ha az ebből folyólag keletkező jó hírnév megcsorbítására nem történék, egyes és — az eddigi tapasztalat szerint — többnyire szegényebb sorsú polgártársaink panasza. És mi féle panasz az? Egyenesen a furdői gyógykezelés ellen.

Több ízben voltunk ama — reánk nézve nem kellemes helyzetben, hogy ez ügyben tapasztalatok, adatok birtokába jussunk, s midőn ma e lapok hasábjain e nyílt felszólítás — avagy jobban mondva — csak odavetett felemlítést tesszük, azt véljük, hogy a t. orvos ur értesülését vegye annak, hogy „ügyes” iparüzésének a nagy közönség — már rég tudatával bir, s hogy ennek bizonyítékával előbb elő nem álltunk, az pusztá kíméletből történt. De tovább nem lehetett a mindenki érdekő finoman elpalástolt titkot a kebel sirtjába zárnai örökre. A látott — és több ízben előtte hullatott könyvek, felnyiták annak börtönét, s midőn e felszólalást tesszük, hinni szeretjük, hogy egyhamar nem jövünk azon kellemetlen helyzetbe, hogy ember-társunk sóhajait, szikait végig hallgassuk. Vagy emberbaráti eljárás oros ur — csak pusztán 3 percig tartó látogatásért — esetleges operációk, receptírások nélkül — 15 frtot, majd egy más alkalmu 2, az orvos ur saját lakásához tett látogatásért — tekintve plane az orvosi segélyre szoruló szegény sorsát, 6 forinttal huzni meg. — És Pálicson nincs taksa? — Szilassy ur jól emlékezik, kik az említett orvosi segélyét igénybe vevők — mert hisz egyiköknek elég tapintatos észjárása volt, midőn az általam említettkre uraságától nyugtát kért. — Emlékezik ön? Hogy ne. — Többet mondani, idézni, most legalább fölöslegesnek vélünk, mert hisszük, hogy ez is tán célhoz vezet! mert ez eljárás nem jogos, annál kevésbé szép és embereséges dolog! Ez rontja a furdőt, a furdő látogató publikum kedvét. Ily körülmények közt a kevésbé vagyonos furdő polgárok csak azért látogatnak hozzánk, hogy érdemes orvosunk által onnan mi hamarabb száműzessenek. Így beteggel odalátogatottunk orvosi segély mellett existálni lehetetlen, mert ha fizeti — és pedig így — a gyógykezelést, éhen halhat. És ez elég legyen! Csak annyit legyen szabad még megszűnnünk, hogy mi résen leszünk — mert orvos ur, vagy mód nélkül megfizethetlen, s ez esetben nem furdő orvosnak való, vagy kelletlen uszorás, s ez esetben elmelőzése kívánatos, az emberiség, a furdő — az őt megválasztók érdekében!

Disznóflátás.

*Azt gondoltam, hogy az ifju lelkek
Lázás álmit által álmodám.*

*Hogy a szenvedélyk tengeréből,
Több habocska nem borul reám!*

*Azt gondoltam, hogy ifju koromnak
Boldog álma már eltáncol,*

*S rám sütt a komoly férfi kornak
Csendes fényben égő csillaga.*

*Azt gondoltam, nem vagyok már ifjú,
Dal, zene, tánc, lány nem érdekél,*

*Hogy a pajzán ifjukor varázsa
Lelkemet nem villanozza fel!*

*Azt gondoltam, hogy szívem lehűlt már —
Nem heviti lázas érzelem —*

*Hogy a szerelem boldog világát
Égy bohó álomba képzelem.*

*Azt gondoltam, már meg is öregszem,
Ifju láng nem repdes lelkelem,*

*S élttem ez'án hús magány ölében,
S hírlapok közt kell letöltenem.*

*S azt gondoltam, ell a vak a legszebb —
Hol nem üldöz ábránd, hol remény.*

*S így nyugodtan érek el a réibe
Életem lezajlott tengerén.*

*Azt gondoltam, hogy mosolyt szül arcom,
Multam játszi álmai fölött,*

*S vak hitemből sírkövère lelkelem
Lágy mosollyal koszorút kötöt.*

*— Azt gondoltam, már nem is szeretlek —
Hisz' éfele balga gondolat! —*

*Balga álmod! — Ujra ifju lettem —
Oh! mert ujra láttam arcodat!*

Bihari.

A TÚZOLTÓ JULIÁLIS.

— Karcolat. —

Hogy az égiek valamikép közlekedésben állanak e a földiekkel — valami uton-módon azt nem tudom, hanem annyi áll, ha a poros várost csak egy 12 órahosszantra megünnepélyes közönség kívonulni szándékozik a zöldbe, hogy a frís gyepen, a lombos fák alatt ha egyebet nem, hát egy pogácsát verjen be s hallgassa a tücskök ciripelését, s elmerengjen, ha ugyan olyan természetű, a közellevő nádas négyglábu lakóinak keserves bus danáin, s Rouseauval elmondhassa, hogy az erdei állapot, a legboldogabb állapot . . . mert itt nincs exekutio, s ha esetleg e „zöldelés” kérem új szó, nagyobb szabásu, annál nagyobb a szerencsétlenség, mert reszkirozva van költés, fáradság, betanult mosoly, bánatos sóhaj, felmelegített kézzorítás stb. — mert mintha csak tudomásal bírnának róla oda fönt, vezényszóra hullik az Isten áldása s véget vet minennek, s nem marad abból egyéb, mint megfúlladt remények és füstbent tervek, vagy esső helyett megzörgetik úgy az eget, mint mikor a kisbiró rázördíti a mulatókra a korecsmaajtót, hogy elég a virtusból — s szétszalad mindenki.

Ilyen szomoruan bóbiskolt az idő a tűzoltó juliális napján is.

Csak hogy a tűzoltó nem azért tűzoltó, hogy ki ne fogjon azon a neki busult időn. Kivitte magával trombitás chorust, jó kora is elkezdett aztán olyan bokor ugró zeppeledt trombitáltatni annak a vén időnek, hogy mire a paprikást megfűzték, úgy kiderült az ábrázatja, hogy nézni is öröm volt.

Hanem hát kezdjük elülről a dolgot.

Busult az ég, kocogott a fiaker, zörgött a steierkocsi, gurult a parasztszékér, ballagott a gyalogos a fásor között kifelé a zölde, ki a Sikora erdőbe, ott szólt a bombardó, enyelgett a trombita, bőfűgött a nagy dob, nevetett a rézanyér, főtt a paprikás, állt a juliális, minden élt, minden mozgott, csak egy verklis fűmígálta a világot egy sarokban kintornájára könyökölve, hogy nem méltányolják a művészetet.

Tehát mozgott minden, ez nem volt elég, azaz egészséges frís gyep megvillanyozta az inakat s kerekedett belőle olyan versenyfutás, mintha „Zündnadel-Gewehr” szólt volna hátulról, nyújtózkodott mindegyik, hogy az embernek a hajszála is égnek állott bele a nagy igekezetbe, a győztes nem kapott babér- vagy eser koszorut, nem dísz okmányt, de kapott keményen pengő 20 krajcárosokat a melyen ha akar, vehet magának babérlevelet; egyik-másik vesztés pedig a mint nagyon eltalálta rugni a földet lábai alól, kapott olyan borda simogatást, hogy testvérek közt is oldalbaütés számban kelt el. Ez is emlék.

Azután kifeszítettek egy nagy ponyvát, széleibe kapaszkodtak annyian, a hiányos csak megfoghatták, belé fektettek vagy ültettek egy, egy magasra turo szellemet, aztán egy-kettő; . . . három és felvetették olyan magasra, hogy félni lehetett, hogy egy-egy vékonyabb dongájú legény annyira megtalálja kedvelni a magasabb régiókat, hogy fön talál maradni s aztán úgy kell majd lepiszkálni stb. Isten tudja hogy mit, mit nem gondolt ki még a tűzoltó fufang, hogy a mulatságot változatossá tegye, a mi kifogástalanul is sikerült.

Végre leszállt az este, csendesen nyugodott a fák eszesai felett a csillagos éjszaka, meg lélekzetét is visszafojtotta, csak egy fűszál sem mozdult meg, oly szép, oly igazán szép este volt.

De várták is tudom sokan ezt az időpontot, azok az érzékeny szívűek kiknek kebleik egy kis idyll után sóvárgott, enélkül erdei mulatság nem létezhetik. A természetek különfélek. Egyik karon fogja imádotját s órákig elbolyonganak, hallgat mindkettő; egy-egy röpke sóhaj, egy-egy önkénytelen kézzorítás, néha egy megjegyzés a szép időre s aztán vége mindennek; ezeknek a szívük oly puha, akár kenyérré lehetne kenni.

A második klaszrusz cikázik, kergetik egymást, a leány csalogatja, utójára elkappa a legény, magához öleli a karsu termetet, vagy éppen a milyent — megfogtam ugy-e? — aztán elbocsátja, a játéktól nem szabad haragudni. Ezek a keményebb szívűek.

A csendesebb vérmérsékű boldognak érzi magát, ha imádottja mellett a ponyván ülhet s ibatik az imádott kimalására s ehetik a gyöngéd kezek süttő pogácsából egészen megfúlladásig s olyan boldognak érezné magát e boldog közelségben, ha az a sok megbabonázott pogácsa nem nyomná ugy a gyomrát.

Az egészen hidegvér, világot megvető lelki nyugalommal villát farag faágakból s azzal örvendeztet meg ennek hiányában lévő nő publikomot. Ezeket nem érdekli semmi csak a bor, meg a rohiesi víz. Ha kedvük kerekedik aztán megtáncoltatják az egész világot.

Ezek csak a paprikás bográcsnak kurizálnak, meg a szakácsnak, nem a szakácsnének kérem, mert az nincs, nemis szabad lenni ilyenkor, mert nagyon eltalálnak sózni. Annak a két piros paprikával ékesített fehér kötényes szakácsnak pedig akár egy püspök kurizálhat, mé' annak a szavára is legfőlebb csak a makrapipa szárát fordítanak egyik zápfogóról a másikra; nem fog azokon semmi féle emberi szó, annyira neki melegedtek a művészetnek. De meg is felelték emberül, nem hiába egy Császár főzte, de nem is volt abba semmi hiba, megérdemelte érte egy szóbeli diszokmányt, a mit előbb utóbb megis kap, ha mástol nem, a cipészeketől, mert ettől a felséges paprikástól, olyan kedélyes tánc kerekedett, hogy még az is járta, aki régóta penzióba tette lábait; sok ilyen mulatság hát és megmernék rá esküdni, hogy valamennyi cipész emeletes házat szerez. És ez így tartott míg a fiastyuk fel nem kapaszkodott az égnek derekára.

A tűzoltók kitétek magukért!

Dekker Gyula.

Gazdasszonyokról, gazdasszonyoknak.

De hiszen arra már magam is kíváncsi vagyok, hogy mit fogok ezen cím alatt írni. Sőt, ha mindent jól meggondolok, úgy találom, hogy nekem erről írni tán nincs is jogom, legalább eddig mindennel inkább törődtem, csak avval nem, mit gazdálkodásnak, háztartásnak szokás nevezni

Bihari B. Gyula.

Lássuk csak . . .
Először voltam szabó, ha nem is cégbeli, de érdemleges; no a szabónak nincs szüksége arra, hogy gazdálkodjon, élél az a levegőből is, abból pedig hál Istennek van elég, s az nem képez gazdasági „javat” vagy mi isten esodáját.

Azután lettem pap, igaz csak olyan íci-pici kis pap, hiszen tetszik azt a fajtát ismerni: hosszú csuha, cérnavékonyoságu test, éhes arc (kispapi specialitás) s több efféle; gazdálkodást tanulni bizony itt sem volt alkalom, mert helyettem verje meg őket a kicsoda, mások gazdálkodtak, még pedig hogy! . . .

Erre lettem patikus. A patikus meg épen nem gazdálkodik. Ha nekem nincs pénzem, a felebarátomnak pedig köszvénye van, no szén azon könnyen segítünk; adok felebarátomnak jó borsos kenetget, akkor nekem mindjárt van pénzem, felebarátomnak pedig azon vigasztalás teljes reménysége, hogy köszvénye esetleg el is tául mulni.

Kis vártatira a végzet jogászt csinált belőlem. No azt a jogászt, a ki gazdálkodik, engedelmet kérek magam is megbámulnám, mert ebből a fajtából eddig még nem volt szerencsem akár egyet is látni.

A joghoz öszintén szólva, nem sokat értek, mert meg vagyok győződve, hogy a s u m m u m j u s ugyis csak s u m m a i n j u r i a. De ha nem is volna az, amennyire önmagamam ismerem, előre tudom, hogy az én kezem között minden bizonytalansággal lenne.

Igy lettem én aztán nemzetgazdász.
S ugy kell lenni a dolognak, hogy csakugyan olyan tésztából legalább vakarcs vagyok, mint a minőből rendszerint a nemzetgazdákot sütni szokás, — mert néha, különösen ebéd után, nagyszerű nemzetgazdasági ideáim vannak, melyek közül néhányval ez alkalommal honom gazdálkodó leányainak akarok kedveskedni.

Rothadásnak indult a krumpli. Pedig volt vagy 15 zsákkal. Igaz, ha kiválogatják, minden harmadik még megehető lett volna. De a nagyságos asszonynak nagyobb tervei voltak a krumplival.

Menjünk — mondá — gazdálkodjunk s készítsünk keményítőt.

A keményítőkészítést azon kezdték, hogy vettek 5 reszelt, a mi a meglevő 2-höz hozzáadva teszem 7 reszelt.

Azután mondá a nagyságos asszony: nosza lányok reszeljétek. S a lányok elkezdtek reszelni. De nem csak a lányok, hanem ő nagysága, aztán a kisasszony, de még a nagyságos ur is, ha kiválatból haza jött mind reszeltek. Ha vendég dugta be az orrát s az illendőséggel általában csak némileg is öszszefért, azt sem eresztették el, míg egy kis krumplit nem reszelt. Így reszeltek három álló héten keresztül.

A harmadik hét végén kezdték a reszeléket földolgozni, a miről nem tudok semmi tüzetest mondani, mert az zárt ajtóktól közt folyt le, három nap mulva az udvaron egy napsütötte helyen iszonyatos nagy ponyvát terítettek fel síri csendben; a ponyva közepére felterítették egy „Pester-Lloydot”, a „Pester-Lloyd” közepébe pedig egy nagy edényből vagy három maroknyi piszkos sárga tömeget terítettek szét, s azt mondták: ha megszárad jól lesz.

A tömeg megszáradt ugyan, de jó ugy látszik nem lett, mert mikor oda hozták a nagyságos asszonynak, az földhöz vágta s megesküdtött, hogy soha többé ebben az életben keményítőt nem fog csinálni.

Ezen igazsághűen előadott esemény septicussá tett aztán mindenféle gazdasszonykodás irányában. Nem mintha jó ropogós malacpecsenye, vagy annak rendje-módja szerinti töltöttkáposzta evése közben tőlem kitelhető hálás szívvel nem áldottam volna a gazdasszonyi teremőt ész, hanem minden étkezésnél öszszeméregtetni kezdtem, vajjon a háziasszonykodás költsége, fáradsága, mérges s egyéb gyenge oldalai felérnek-e az erős oldalakkal, t. i. a ropogós malacpecsenyével s az illendőképén kiállított töltött káposztával.

S ugy találtam egyenkint s öszszevéve, hogy: nem. Ezután azon kezdtem okoskodni, nines-e mód arra hogy az előnyök fönttartása mellett a hátrányok elkerültessenek vagy legalább lehetőleg reducáltassanak.

S ugy találtam, hogy igen.
S itt veszi kezdetét egyik nagyszerű nemzetgazdasági ideám revolútiója.

Kérem . . .
Vesziünk egy várost, melynek 5000 tűzhelye van. Csütörtöki napon mind az 5000 tűzhelynél káposztát főznek, azaz 5000 fazekat tesznek tűzre, 5000 rántást készítenek, 5000 perpatvart idéznek elő sat. Dacára annak tehát, hogy a miködés 5000-féle, az eredmény csak egy t. i. káposzta. Igazam van-e vagy nem?

Ha mármost a káposztát egyetlen káposztában főznék, a rántást gőzkészülék segítségével olyanforma katlanban készítenék, mint a minőben az asphaltot szokás olvasztani, kérdem mi lenne az eredmény? Ismét csak egy t. i. káposzta.

S az előny? . . .

Míg amott 5000-szer raknak tüzet, 5000 kéz keverget, 5090 gazdasszony s félszázalék szakácsnő sűrűforog és mérgeződik, itt a tüzet csak egyszer kellene rakni, a keverést a gőzkészülék végzi, a gazdasszonyok és szakácsnők közül $\frac{1}{10}$ -rész is elég lenne, a többi $\frac{9}{10}$ -rész otthon maradhatna és olvashatná tárcáimat, melyek idővel Tettyé és társánál, pompás két kötetben öszszegyűjtve jelenhetnének meg.

Ezen alapszik már most tervem.
A háziasszonyok társulatba lépnek s elhatározzák, hogy otthon senki sem főz, ellenben köteles mindenki ételét a központi főzdéből hozatni.

A főzde főalkatrésze a nagy 25 lóerejű gőzgép. Ezen gép süt, főz, ránt, sóz, koppaszt, kever, esetleg harisnyát köt, de mindennek előtt megközelítőleg akkora lármát csap mint az 5000 gazdasszony együttvéve, a mit külön e célra feltalálható készülékkel tán sikerülne elérni.

A másik multhatlanul szükséges apparatus egy légszivattyú lenne, mely az ételeket pneumatikus nyomással külön csövekbe hajtáná, melyek a házakba vezetnének, mint ez most a gázzal történik. Aszerint, a mint az ember központi ráklevest, vagy gőzpaszulyt

akarna enni, felnyitja az illető csapot, s abból annyi levest vagy paszulyt bocsát vagy kapar ki, a mennyit épen megenni képes. Az elfogyasztott mennyiséget erre alkalmas készülék mutatja, s aszerint fizet az ember. Az étkezés elmulthatva a főlöleg étel visszaszívattatják, a csövek meleg vízzel kiöblítettnek mi által az egész város még nyár idején is fűthető, anélkül, hogy az ember csak feléje is hederitene.

Amellett a gőzgép felesleges erejét még mosásra, szapulásra, vasalásra, s hiányzó inggombok felvarrására lehetne fordítani.

A paszulyt, a borsót s egyéb keménységeket mindjárt a gőzkazánban lehetne főzni, ezen Papin-féle fazékban, mely — midőn azt iskolás koromban tanárom a fejembem vágta — még oly kemény tárgyat is képes meglágyítani, mint a milyen egy leendő tárcáíró feje

Szóval az előnyök kiszámíthatlanok, végtelenek, átpillantatlanok abban a mértékben, melyben a 25 lóerőt szaporítjuk.

De emellett még nem állapodtam meg.
Közfelfogás szerint a gourmet-e, gourmand-bü-nökért a házat resp. a gyomrot szokás felelőssé tenni. Ezen felfogás ellen a has és a gyomor nevében határozottan tiltakoznom kel. A gyomornak tökéletesen mind-egy mit eszünk, csak azt kívánja, hogy általában együnk valami emészthetőt. Ellenben a száj, az iny, a nyeldekő azok, melyek felhasználván a szerény gyomor üres voltát, ebben létjogot formálnak mindenféle excentrikus igények számára, minek bizonyossága azon körülmény, hogy a mint a gyomor megtelik, ezen igények mind elmúlnak.

Az étkezésnek a célja aszerint a gyomornak megtöltése; ha ez a cél más uton éretik el, a logika szabályai szerint az evés teljesen felesleges.

Kérdés mi ennek az előnye?

Az étkezés nem csak erőpazarlással jár. Végignézni az étlapot, kimerni az ételt, öszszeaprítani, megrágni, lenyelni, megemészteni s hozzá ünnepélyes alkalommal még dietiákat is tartani oly erőfeszítéssel jár, mely ha az öszszes emberiiségnél p. a Panama-szoros átfúrására lenne fordítható, ezt a nagy munkát tán pár hét alatt végeznél el.

Arról van a szó, hogy ez az erőkéfejtés fölölségessé tétessék. Kérdés, hogyan? . . .

Ha a hus a gyomorban a pepsinnel érintkezik, utóbbi hatása alatt felolvad, vagyis megemésztetik. Ily pepsin által megemésztett hus peptonnak nevezetik s természetesen mesterségesen is előállítható.

Epen a peptonon alapszik második ideám.

Minek sütni, főzni, rántani, pirítani s mit tudom én még mit. Készítsünk egyenesen peptont; ebből néhány korty elég hogy jó lakjunk.

Azonkívül pepton nélkül nincs szabadság és testvériség!!

Látni való mily magas szempontok fűződnek ideámhoz.

Honon gazdálkodó leányai!
Önök maguk sem tudják, mennyi hasznosítható erőt pazarolnak el háztartásuk vitelében. A kicsinybeni vásárlásnál mindent drágábban fizetnek, a kicsinybeni feldolgozásnál a szépséges mennyiségű hulladékok által kétszeresen károsodnak. Ez okból ajánlom a központi gőzfűtést s a peptont még egyszer becses figyelmükbe.

Janovich Gá.

Pattantyúk.

Gallimathiasok. Mutató egy filozófussá vadult praeparandista szellemi bünlajstromából.

Az érték, melyet az ember bensőjére a zene közvetlenül tesz, áll a természet által ajándékozott lelki elemekben és azok erejében; mely a benső gerjedelmet oda ügyekszik vinni, hogy az rajta átszivárognon és őt vezérelje. A szellemi élet léte, mely bennünket az ő szabad alakjában a szépsébe vezérel, közvetlensége és varázserője által egyenlően oda munkálkodik a lélekre, hogy lelkit, szellemit, érzékít nyujtson kedélyének tápanyagul; mely a végest végtelenné emeli s a lelket egy magasabb eszményi világba vezérli. És ezen igazítás kimeríthetetlen forrása lehet a jónak. (Beküldetett.)

Temerinben községi orvos választás volt. Az egyik derék fiatal pályázó választás előtt megjelent magát bemutatni s a többi között a kaszinóban is megfordult.

Itt egyik polgártárs megkérdezte tőle:
— Jó lábon van e mostani plébánosával?
— Oh, mi a legjobb barátok vagyunk.
— No akkor nem is lesz nálunk orvos, ha a pap jó barátja! . . .
Es csakugyan nem lett!

Hirek.

Főispán úr Öméltósága a palicsi fürdőből hazaérkezett.

A múltkori megyei évnegyedes közgyűlésen főispán úr Öméltósága Mikosevits József zentai ügyvéd tiszteletbeli főügyésznek, Hauke Imre végzett jogászt pedig tiszteletbeli aljegyzőnek nevezte ki.

Kinevezés. Megyei főispán úr Öméltósága Sándor Géza közigazgatási lajstromozót a titeli szolgabíróshoz szolgabírói járulokká, Weszelovszky Károly megyei irakot, lajstromozóvá, Deagáró Zsigmondot megyei rendes irnokká, és Oltványi Illés megyei gyakorlat helyettes irnokká nevezte ki.

A nmlgu vallás-közükatási ministerium Vározy Tivadar zombori főgymnasiun helyettes tanárt rendes tanárrá nevezte ki. Ad multos annos!

Kinevezés. Stukker István zombori adótiszt, Sümeghre ellenőrré neveztetett ki.

Magyarosodás. Spitzer Ignác pacséri lakos, Rónay vezetéknevet váltott. Tauber Róbert, bezdáni származásu budapesti lakos ezentúl Tábori.

A csatorna vize a fürdőház körül oly piszkos, hogy maholnap a pállott bűz és mocok megközelíthetlenné teszi. Ajánljuk a városi egészségügyi közegyek figyelmébe. Mert ha azok a bérlőket szorítják, majd lesz ott tisztább víz.

Verekedés. Utóbbi időben nines hét, hogy borzás közben valakit el ne naspárgolnának. Pénteken is fordult elő ily eset. Az illetők neveit nem azért nem tesszük ki, mert a zenebona felfolyásáról csak érdekelt felek értesítettek; hanem azért, hogy csekély morális befolyásunkhoz képest repressiv álláspontot foglaljunk el azon urak ellen, akik az ügyet látták is, tudták is, védelmére is keltek; de mindemellett nines annyi erkölcsi bátorságuk, hogy az ily, általuk tudott és rosszszalt társadalmi kinövések ellen saját nevük alatt tiltakozni mernének. A „Bácska” ami visszást tud, megroja nyiltan; de már azt bizonyos urak kedvéért nem teszi meg, hogy kikaparja nekik a sült gesztenyét. Tessék nekik ott is hősöknek lenni, ahol a szóért helyt kell állni; nem csak annyit mondani ugy hát megett, hogy: „Mach den Held Tóbi; es kost ja nichts!” Jö-vőre bővebben.

Folyó hó 22-én este 7 óra után ugy városunkban, mint megyszerte borzasztó vihar dühöngött. Kula és környékén, ép ez időben egy kévvel terhelt kocsin egy fiu és leány szándékoztak a Ferenc csatornai hidon áthajtani, de a nagy szél ép a hidon a kocsit felborította, fiu, leány és kévék a csatornába hullottak, a fiu kiúszott, de a leány nyomtalanul eltűnt a habok közt.

Az öszi honvédygyakorlatokat a megyénkben toborzó 3-ik (szegedi) és 5-ik (zombori) zászlóalj Lugoson fogja tartani.

A kormány Apatinban és Pr.-Szt.-Ivánon mintakenderáztatókat állított.

Magyarosodás. Dr. Fischl Ármin és fia Sándor Patai vezetéknevet vettek föl. Követésre méltó példa.

A községi tanítók évi nagygyűlése Schmausz Endre alispán elnöklete alatt Szabadkán augusztus 2. és 3. napján fog tartatni.

O-Becsén Szonomár János földbirtokos folyó évi július hó 21-én délután 5 órakor, életének 64-ik évében elhunyt. A boldogult, O-Becse haladása körül mint a község birája és egyik hangadó férfia mindig önzetlenül dolgozott. Áldás emlékére.

Uj kenderitő gép. Kolacsek Miklós a földművelés-, ipar- és kereskedelmi ministeriumhoz egy új kenderitő gép mintáját küldötte be. A szegény iparos nines oly anyagi helyzetben, hogy a gépet saját költségén kiállíttatná. Jól tenné, ha ez iránt a megyei gazdasági együlethez fordulna. Mert ha gépe valóban sikerjölőnek mutatkozik, ezen egylet erkölcsiileg kötelezve fogja magát érezni a pártolásra és talán anyagiilag is segédkezett nyujt neki az elkészítéshez. Ily gépnél persze az elméleti kiszámítás nem sokat jelent; itt az a fő, hogy a gyakorlat igazolja annak célszerűségét. Miután pedig még maig csak papiroson van meg, többet nem mondhatunk róla, mind annyit, hogy mint gépezet, sok ügyességgel van öszszekombinálva. Azt azonban, hogy munkája mennyi időt és emberi erőt kímél meg, milyen finomságu cikket ad, mily gyorsan dolgozik: így eldönteni nem lehet. Minthogy a felfaláló szabadalomért folyamodott, a kezűnkél levő alaprajz dacára, csak nagyjában irhatjuk le. A gőzerő a gépre egy könyökemelytű alatt hatna. Ezen emeltyű egy másik egykaru emeltyűt hoz mozgásba, melyre egy nagy súlyos tömör fahenger van erősítve s két oldalán a mostani kenderitők fogaihoz hasonló 3—4 éllel ellátva, melyek közé a törendő kender rakatnék. A tömör fahenger gépokozta mozgása azért nem fvszerű, mert nyele egy szegen foroghat; lecsapása pedig azért nem meiszó, csak ikozozatosan zúzó, mert azt egy csavarhenger mérsékli. Szóval az elmésséget a gépezettől megtagadni nem lehet. Annál inkább megfoghatlan, hogy a legkendertermelőbb vidéken nem akad senki, se egyes ember, se társulat, mely a szegény törekvő iparos gépet figyelemre méltatta s annak létesítését szorgalmazta volna. A gazd. egyesület buzgó titkára, mint maga is szakértő, csak az általa képviselt haladásnak tenne hálás szolgálatot, ha a gép kicsinyített kész má át megszemlélné vagy beküldetné, és reményre jogosító esetben azt a gazd. egylet hatékony pártolásába ajánlaná.

Hozánk érkezett jelentés szerint a cservenkai zsidó iskolában még egyre folyik a tanítás és mint a tanító jelentette, a vizsgálatokat csak szeptemberben tartják meg. Reméljük, e jelentés elég lesz arra, hogy a megyei kir. tanfelügyelőség az így ignorált ministeri rendeletnek Cservenkán is tiszteletet szerezzen.

Nagel Maté áldozár f. évi augusztus hó 14-én Kunbaján fogja első szentmiseáldozatát az Urnak bemutatni.

Dicséretes példa. Az óbecsei takarékpénztár az írók-művészek segélygyűletének 30 fto adományozott.

A hajavideki r. k. tanítóegylet felfolyamodott a kultuszministerhez az ellen, hogy az országos tanító gyűlésre csak tanítók választhatók és csak államilag alkalmazott tanfelügyelők hivatnak meg. A neheztelés logikája abban kulminál, hogy ha vannak és mert vannak egyházmegyei tanfelügyelők, illetőleg papi rendbeli elemi tanfériak, akkor az egész elemi tanügyet érdeklő tanácsban is kell nekik szerepet engedni. A minister választást érdeklő várjuk.

Estély. Széchenyi József kir. törvényszéki elnö-künk, a városhoz közel fekvő szállásán vasárnap gyönyörű díszes estélyt rendezett. Ott volt városunk dísz-java, sok vidéki előkelőség, nevezetesen Ast Nándor legfőbb ítélőszéki bíró. A szállási park vakítóan ki volt világítva. A jó kedv már vacsora alatt megdelelt, midőn a házi úr „hanyatlóban levő vendégszeretetünk hírének megmentésére” hívta fel a díszes társaságot. Felköszöntő nem volt sok, de mind talpraesett. Mondani is felesleges, hogy a magyaros zamatú kedvességéről mythologiai dísznévre jutott háziasszony és kis-asszonyok a vendégeket állandó elragadtatásban ringatták. Az est fénye delejes kedvvalóban ringatta az egész társaságot. Innen lehet, hogy csak reggel hétkor vették észre, hogy nem aludtak. Tehát az estély reggeli feloszlásának is csak az egyszer tolakodóvá elaljasult nap hévsugarai szabtak tarakodót.

Mihajlovics György zombori birtokos a fiatalság július 7-i erdei mulatsága alkalmából az országos vörös-kereszt-egylet javára utólag 5 frot adományozott.

Palics-Orbánfalvan jul. 28-án 9 órakor Bende József kalocsai kanonok felszenteli a közbirtokosság buzgalmából állított keresztet. Déli egy órakor Palicson bankett.

Szabadkán f. hó 31-én az ott székelő huszárezred tisztjei löversenyt rendeznek.

Allaga Geza, zeneirodalmunk egyik előkelősége, Baján nyaral.

A szerb egyházi alaphól a kormány Angelics patriarcha helyettesnek 24000 ft. fizetést rendel.

Tschurl nevű úri ember, ki sok évet Amerikában a legváltozatosabb foglalkozás között töltött, ajánlkozik az angol, francia, olasz, spanyol, német és magyar nyelvekben, vagy lovaglás és vívásban órát adni. Lakik Sturteczky Mór házában.

A filippovai jegyzőválasztás, mint törvénytelen, megsemmisített. Latinovits Gyula járási szolgabíró új pályázat kiírására szólított föl.

Falcione Lőrinc és **Hameder Károly** urak 50-50 ft adományt a kaszinó-egyleti dalárda alapító tagjai lettek.

A dalárda vasárnap délelőtti nagy közönséget vonzott a „Vadászkürt” kerthelyiségébe. A műsor minden egyes száma jól sikerült, mint rendesen. Kiválóan tetszettek a Staudacher József által hegedűn előadott új népdalok, melylyel a műsor elmaradt negyedik számért kárpótolta a közönséget. Nagy hatást keltett Genée „Olasz elegy-belegy” című férfikardala is, és a Schüller Károly által fuvolán játszott „Thüringiai népdal” szép változataival. Az estélyen körülbelül 150-en voltak jelen, s örömmel láttunk ott néhány szerb családot is. A nem pártoló tagok által fizetett belépő díjakból befolyt bevétel megüti a 40 frtot.

Kuluncsicsné szül. Balogh Mari asszony 23 éves korában f. hó 19-én Bácsban elhunyt. Egy 3 éves árva és nagy rokonság kesergi a derék nő halálát. Béke poraira!

Karpeles Ferenc, bajmoki mézárós, tiltakozik azon multkorú rendőri híreink ellen, hogy ő a Fernbachtól elorzott úrköket megvette volna. Szívesen elhiszük, hogy igaza van. Mi nem is állítottuk, hogy ő vette meg; hanem csak — mint a világ minden lapja — regisztráltuk Varga József előgott tolvajnak a rendőrségnek jegyzőkönyvre vett olyatén vallomását. Különb az ügy a fényítő törvényszékhez van átvéve, annak idején a bíróság ítéletét köztudomásra fogjuk juttatni; nehogy míg állítás állítással van szemben, valaki Karpeles urat azontul is ok nélkül büntetésnek gyanúsíthassa.

Tanítóválasztás. A zombori róm. kath. iskolaszék f. é. július hó 21-én Molnár István világi elnök elnöklété alatt, Goldscharek József kerületi tanfelügyelő jelenlétében, tartotta meg tanító választó gyűlését. Elnök jelenté, hogy két állomásra, nevezetesen a szelenese kültéri fosztályra (esetleg leányosztályra) és a nenadics-tanyai csataalja uti iskolára van pályázat

hirdetve. Julius hó 16-ig mint kitűzött határnapig 12 folyamodvány érkezett be. Minthogy okleveles folyamodó elegendő számmal jelentkezett, kimondatott, hogy oklevéllel nem bíró folyamodók a törvények értelmében ez alkalommal tekintetbe nem vétetnek. A szelenesei leány iskolába, minthogy József Márk szelenese kültéri leánytanító egy megelőző iskolaszéki gyűlés határozata folytán az ottani fosztályba helyeztetett át. Oracsics Erzsébet gradina tanyai tanító egyhangulag választott meg. Oracsics Erzsébet megválasztatása által a gradina tanyai tanító állomás jött üresedésbe, melyre Dorotics Agoston, Kupeczky Mari és Kuzmiak Sándor kandidáltak, a szavazás megejtetvén Dorotics Agoston kapott 9 szavazatot, Kupeczky M. 7 szavazatot. Az ezen választás által megüritt nenadics-bajai-uti iskolába Kupeczky Mari, a csataalja uti iskolába pedig Kuzmiak Sándor keresztúri kezdő tanító egyhangulag választották meg. Berger H. és Koch E. folyamodványai tekintetbe azért nem vétettek minthogy csak magyar és német nyelvre szól képestésük. Cz. Gy.

Ketrendbeli panasz is érkezett hozzánk az apatini u. n. részvény-uzsoda ellen. Három egymástáni nap leszakadt egy-egy kosár, mikor benne fürdők. Halálus ijedségnél ugyan nagyobb baj nem történt. De ez csak a véletlen mult s a felügyelő szolgáltságát semmiben sem menti. Mert köteles utána látni, hogy a reteszek és zavarodott kapaszkodása közben a körmeit majd le törölte. Mi történhetett volna hason esetben egy gyűngő családnyával és gyermekeivel? Jól tenné a járási szolgabíró ha azt az uszodát közbiztonsági szempontokból a tulajdonos költségére rögtön felülvizsgáltatná. Oka van rá több mint elég.

A rendőrség figyelmébe. Akármelyik utcán jár az ember, minden huszadik lépésre porbaterült gyermekcsomót talál, akik szivarszó mellett tanítanak, pénzt ütnek, sőt lutriznak, kártyáznak. Mikor az országos lapok tele vannak a gyermek-takarékpenztárak behozatalának szükségességével; mikor népgyűléseken és programbeszédében a takarékoskást sürgetik; ugyanakkor egy szab. kir. város utcán látni, hogy routják meg egymást a 10-12-15 éves gyerekek; hogy éleszik az átkos játékszenvet; hogy tanulnak meg az utcán, apák és elüljárók szeme előtt, ép az erkölcsiség öregbedésére szűnt vasárnapon, káromkodni, esalni, lopni, veszekedni; ha nyerne, torkosakká, dözsolókké

lenni... Ez bizony nyilvános elkorcsosodás. Ajánljuk ezen általunk többször sajónnal tapasztalt körülményt, sürgős orvoslát végezt, éber rendőrfőnökünk atyai figyelmébe. Szerk.

Aradról Bettelheim testvérek beküldtek ily című magyar- és német munkát: A nőruba-készítést legkönnyebben eltanulni. Irta Heidenreich Tivadar, vizsgált nőruba-készítő Aradon.

A szolgabíró-segédnek erlészeti és rendőri közhatalmi ügyekben bíraskodási joggal való telrubázása tárgyában s ezzel kapcsolatosan a szolgabíró segédnek önálló, saját felelősség melletti hivatalos eljárása kérdésében a belügyminiszter, mint az „Orsz. Ert.” írja, egy előforduló eset alkalmából rendeleteleg olyképen intézkedett: hogy akkor, amidőn a járási szolgabíró szabadságidőt nyervén, hivatalát elhagyja, vagy bejelenti, hogy betegség miatt annak vezetésére nem képes, és a megye hatósága úgy egyik mint másik esetben az ekként akadályozott szolgabíró helyett a szolgabíró segédet formászerint különösen megbizva, ezen esetben a szolgabíró hivatal vezetésére ilyképen helyettesített szolgabírósegéd addig, míg a szolgabíró a hivatal vezetését ismét átveszi, önállóan működni, illetőleg a bíraskodást is önállóan gyakorolni jogosalt. Egyéb esetekben a megyei szervezési szabályrendeletek értelmében a szolgabírósegéd csak a szolgabíró megbízásából s ennek felelősségére járhat el.

Szerkesztői üzenet.

A „Chic” című kedves tárcacikket, ha csak lehet, jövő számunk hozza.

NYILTTÉR. *)

MATTONI-féle
GISSHÜBLI
legtisztább égvényes savanyúvíz.
Főraktár: Magyarország részére
Mattoni és Wille, Budapest.
(Diana-fürdő-épület).

*) Az e rovatban közlöttéért nem vállal felelősséget a szerk.

Felölös szerkesztő: Dr. MOLNÁR ISTVÁN LAJOS.
Laptulajdonos és kiadó: Bittermann Nándor

HIRDETÉSEK.

Birtokeladás szabadkézből.

VUJEVICH ZAKAR ügyvéd n. militicsi földbirtokos — a zombori es nemes-militicsi tehermentes birtokaiból azonnali tetteles átadás mellett a következőket bocsájta szabadkézből eladásra:

1-ör. A zombori 135. sz. tjkben A + 6567-6569. hr. 496 ö. i. sz. alatt felvett ház, és 2 hold 386¹²/₁₀₀ ölnyi (1600 ö) — kongó téglá és tölgyfa deszka kerítéssel bekerítve, s négy utcára szolgáló ugynevezett „Terkakert.”

Ezen nagy, dísz, gyümölcs- és szőlőkert fekszik Zombor-Szelenese külvárosban az apatini úton a város végén, áll mind új épületekből, u. m.:

a) egy nagy úri nyári lakból, melyben egy nagy üvegezett csarnok ebédlő, egy hasonmagyságú oszlopos nyílt csarnok, ugyan oly nagyságú fogadó terem, ezenkívül 3 lakszoba; tágas és világos konyha új takaréktűzhelyvel, éléskamra, árnyékszék és pince — van. Az épület szilárd anyagból épült, kölépeső- és cserépszindellel;

b) egy nagy üvegházból, melyben egy kút és fürdő szoba is van;

c) kertszőlőkert, 2 szoba, konyha, árnyékszék, 5 lóra való istálló, 2 hintóra való felszer. és 2 tehénre való nyári felszerrel, külön bejárás mellett;

d) a kertben van 2 kút, kitűnő ivóvízzel és konyha kerti locsoló kömedence — földalatti vívezetékekkel;

e) a nyári lakot környezi a díszkert, azután következnek a szőlőlugasok és szőlőtáblák — mind válogatott fajokból, gyümölcsös kert és konyha kert.

A fent részletezett új épületekre nézve az „adómentesség” tart 1884. évi dec. 31-ig.

2-ör. Az ugyanazon zombori 135. sz. tjkben A. + 3671. hr. sz. a. felvett — új ház — és 1 hold 342¹²/₁₀₀ ölnyi (1600 ö) — természetben nagyobb térfogatú — három utcára szolgáló heréskert; — mely áll egy új lakházból — két szoba, konyha és kamarából, tölgytakerítéssel, udvara léckerítéssel és ivókúttal.

Ezen heréskert fekszik Zombor-Bánát külvárosban — Juhász utcában. — A lakház tíz évi adómentessége tart 1886. évi okt. 31-ig.

3-ör. Egy zongora — megtekinthető a „Terkakertben.”

4-ör. A nemes-militicsi 754 sz. tjkben A. 2595/a. hr. sz. alatt felvett felsőréti 21 holdnyi nemesi birtok.

5-ör. A nemes militicsi 27. sz. tjkben 2177. hr. sz. alatt felvett — és a sztanisitsi határ mellett fekvő 254 holdnyi nemesi külbirtok. Ezen birtokon van: a) egy 12 öl hosszú téglá épület, 2 tágas szoba, konyha, kamara, pince, árnyékszék, egy öl széles oszlopos folyó és cserép zsindelel; b) egy 8 öl hosszú istálló, ezenfelül felszer. és disznóól; c) egy 10 öl hosszú pelyvás — nyári istállónak is használva; d) egy 12 öl hosszú — téglafalal — kukoricagóré, cserépszindellel és alatta 6 öllal.

Az épületek — mind újak.

A feltételek kedvezők, mert a vételár felezésben lefizetendő, másik fele részben pedig zálogjogi biztosíték mellett — meghagyandó 8 % kamat mellett.

Bővebb értesítés a tulajdonosnál megszerezhető, mivel a feltételek iránt kellő biztosítékadás mellett — még kedvezőbb is lehet megállapodni. 3-1

DR. DÖRJ FERENC
magyar királyi honvéd főorvos
fogászati műtöteket
eszközöl és műfogakat készít amerikai
módszer szerint naponként d. e. 10 tól 1-ig,
d. u. 2-től 5-ig.
(Bakik Baján Schlieser-féle házban „Borók” vendéglője mellett).

Pályázati hirdetmény.

A pacséri reform. egyház részéről ezennel közlirné tételik, miszerint a reform. egyház templomát részben újra épített; nevezetesen a templom mennyezete és tetőzete újonnan építették. — Felhivatnak tehát mindazon építómesterek illetőleg építésszek, kik a munkát felvállalni akarják, hogy Pacséren megjelene a templomot megtekintésük és két hónap alatt a tervet és költségvetést írásban adják be.

Az építés maga a jövő tavasszal kezdetik meg, ez évben az építéshez készülünk. A feltételek a helyszínen megtekinthetők.

Pacsér Bács m. 1881. július 3-án.

3-3 **A reform. egyháztanács elnöksége.**

Hirdetmény.

Van szerencsém a nagy érdemű közönséggel tudatni, miszerint **1879. év óta fennálló zálogintézetem** mellett,

zsák kölcsön üzletet

is nyitottam. Minthogy zsákjaim a lehető **legjobb minőségűek**, a gabona szállításra legalkalmasabbak is, ennél fogva bátorodom a tisztelt gabona-kereskedő, valamint gabona-termelő uraknak legmelegebben ajánlani. A zsák kölcsön díjat a legjutányosabb áron és hetenként számítom. Egyszersmind tudatom a n. é. közönséggel, hogy ugyan ilyen jó minőségű zsákokat eladás végett is készletben tartok.

Zombor, 1881-ik évben.

Mély tisztelettel

Müller Nándor.

10-1

Zombor, Bittermann Nándor könyv- és könyvnyomdájában.

1386

kig. 1881.

Pályázati hirdetmény.

Bács-Bodrogh megye felső II. járáshoz tartozó Bács-Almás községében elhalálozás folytán megüritt orvosi állás **folyó 1881. évi augusztus hó 17-én** d. e. 10 órakor a község-házánál választás utján fog betöltetni.

Évi javadalmazása:

- 1) Kézpénzben 600 ft.
- 2) Nappali látogatási díj 40 kr.
- 3) Halott szemle díj 20 kr.

A pályázni szándékozók felhivatnak, hogy az 1876. évi XIV. t. c. 143 §-a értelmében felszerelt kérvényeiket, alólírott szolgabírónál f. évi augusztus hó 16-ik napjáig benyujtsák.

Bács-Almás, 1881. július hó 17.

Deák Zsigmond s. k.,

3-1 szolgabíró.

HIRDETMEY.
Van szerencsém a nagyérdemű közönségnek becses tudomására hozni, miszerint Bécs városának zongora készítő gyárában szerzett gyakorlatomnál fogva, **itt helyben atyám házában (Felső-táros, Főrián utca 439. szám alatt) mint**
ZONGORA HANGOLÓ
letelepedtem és a nagyérdemű közönségnek rendelkezésére állok.
Mindennemű zongora javításokat elfogadok és jutányos árak mellett teljesítek.
Helybeli valamint vidéki megrendeléseknek a legpontosabban megfelelni, kötelességemnek fogom ismerni.
Zombor, 1881. július hóban.
3-2 **HUX KÖR**
zongora hangoló